

Струка (назив):		СВЕ СТРУКЕ	
Занимање (назив):		СВА ЗАНИМАЊА	
Предмет (назив):		ЕТИКА	
Опис (предмета):		ОПШТЕОБРАЗОВНИ – ИЗБОРНИ ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТ	
Модул (наслов):		ЕТИКА I	
Датум: 2023.	Шифра:		Редни број: 01
Сврха			
Сврха овог наставног предмета јесте да ученике уведе у основне појмове и дилеме етике као филозофске дисциплине. По завршетку модула ученици ће усвојити знања и ставове потребне за доношење моралних одлука, односно, разликовање исправног од неисправног. Ученици ће бити мотивисани да живе у складу са моралним вриједностима. Тако овај предмет поред образовне има и васпитну улогу. Акценат је на практичном знању које се претвара у дјеловање и постаје пракса рјешавања проблема свакодневног живота. Ученицима се не нуде готова рјешења него се код њих развија критичка морална свијест о властитим и туђим поступцима.			
Специјални захтјеви / Предуслови			
Према свом статусу предмет Етика је обавезно-изборни предмет, који се изучава у трећој години школовања, са једним часом предавања седмично (36 часова годишње). У складу с тим изучавање овог модула на захтијева специјалне предуслове.			
Циљеви			
1. Усвајање знања о етици као филозофској дисциплини, њеним основним појмовима и дилемама. 2. Развијање свијести о властитим моралним увјерењима, као и о различитим вриједносним ставовима других. 3. Изградња позитивног става према основним људским вриједностима (слобода, толеранција, мир, достојанство, солидарност).			
Теме			
1. Етика као филозофска дисциплина 2. Основни етички појмови 3. Примијењена етика 4. Пројекат			

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
Етика као филозофска дисциплина 1.1. Увођење у филозофију 1.2. Предмет етике 1.3. Методе етике	Објасни појам и предмет филозофије Наведе изворе филозофског мишљења и укратко их објасни Образложи предмет бављења значајнијих филозофских дисциплина Етимолошки одреди поријекло и значење ријечи етика Дефинише предмет бављења етике Наведе вријеме настанка ове дисциплине Наведе неколико најважнијих филозофа за настанак и развој ове филозофске дисциплине Образложи подјелу етике на општу и посебну Уочи разлику између етике и других наука које се баве људским дјеловањем Дефинише појам методе Уочи шта сачињава валидан аргумент етичког мишљења Објасни дијалектичку методу Објасни картазијанску методу	Тумачи предмет бављења филозофије Пореди различите критеријуме подјеле филозофије Идентификује и укратко објасни предмет истраживања различитих филозофских дисциплина Дискутује о важности филозофије Тумачи предмет бављења етике Пореди етику са другим хуманистичким и друштвеним наукама Дискутује о важности етике као филозофске дисциплине Тумачи шта сачињава исправно аргументовано мишљење Пореди дијалектичку и картазијанску методу спознавања истине Повезује логичко мишљење етике са стицањем знања у осталим научним областима	Након похађања модула <i>Етика I</i> ученик је: Способан за аутономно дјеловање, емпатичан је и проактиван. Усвојио је вриједности и принципе на основу којих бира добро, а избјегава зло у свом одлучивању и понашању. Стваралац је позитивних промјена и доприноси ширењу етичке свијести у локалној заједници. Толерантан је према различитим вриједносним системима. Промовише основна људска права и универзалне вриједности.	На часу је потребно комбиновати методе и облике рада. Због тога наставници треба да владају репертоаром различитих наставних метода. Потребно је редуковати традиционално и фронтално излагање наставника. Акценат треба ставити на интерактивну наставу и критичко мишљење ученика кроз индивидуални рад, кооперативно учење кроз интеракцију, учење према моделу, активно искуствено учење и рјешавање проблема. Наставници треба да потенцирају три елемента критичког мишљења: размишљање (концептуализација, анализа-синтеза, евалуација), размјена (комуникација, опсервација других погледа, преиспитивање и упоређивање личних ставова), презентација (изградња и аргументована одбрана властитог става, самопоуздање и свијест о вриједности властитих идеја, мотив за дјеловање). Критичко мишљење у настави развија се путем ЕРР стратегије (евокација, разумијевање, рефлексивност) користећи различите методе и технике попут: - проблематизације, - актуализације, - усменог излагања са коришћењем табле, по могућности електронске презентације, - разговора оствареног на различите начине (олуја идеја, интервју, групна
Основни етички појмови 2.1. Морал 2.2. Норма 2.3. Савјест	Образложи појмове морализам, аморализам, иморализам Наведе поставке филозофске позиције моралног апсолутизма и релативизма Образложи фазе моралног	Повезује појмове морализма, аморализма и иморализма са властитим животним искуством Пореди позиције моралног релативизма и апсолутизма Идентификује и укратко објасни	Посвећен је солидарности, култури дијалога и тимском раду.	

<p>2.4. Вриједности 2.5. Слобода</p>	<p>развоја Образложи методе моралног васпитања</p> <p>Одреди појам норме Направи класификацију различите врсте друштвених норми Уочи сличности и разлике између моралних и обичајних норми Уочи сличности и разлике између моралних и правних норми Наводи примјере наведених норми у различитим заједницама</p> <p>Објасни појам вриједности Направи класификацију различите врсте вриједности Одреди предмет аксиологије као филозофије вриједности Процјени добро/зло као категорије и врховне етичке вриједности</p> <p>Објасни појам савјести и карактера Објасни појмове стида, кајања и гриже савјести Интерпретира Фројдову психоаналитичку теорију личности</p> <p>Процјени слободу као антрополошку претпоставку моралности</p>	<p>фазе моралног развоја и васпитања.</p> <p>Идентификује и укратко објасни сукоб норми различитих друштвених заједница Уочава разлику између моралних, обичајних и правних норми</p> <p>Тумачи појам вриједности и вриједносних система појединца и заједнице Критички промишља схватања добра и зла</p> <p>Пореди различите моралне емоције попут стида, кајања и гриже савјести Илуструје на личном примјеру искуство моралних емоција Анализира Фројдову теорију суперега</p> <p>Тумачи појам слободне воље Пореди поставке филозофских позиција детерминизма и индетерминизма Илуструје на властитом искуству примјере различитих моралних одлука Дискутује о моралним дилемама</p>		<p>дискусија, учеником звијездом),</p> <ul style="list-style-type: none"> - сњежне грудве, слагалице, вртешке, - рада на изворном тексту, - студије (анализе) случаја, - дебате, - методе писаног рада, - квиза знања и групног креирање мапе ума. <p>Наставу треба учинити занимљивом коришћењем актуелних примјера моралних дилема из свакодневног живота заједнице (дневна штампа, телевизија, филм). Из истог разлога треба избјегавати на часу диктирање – потребне материјале доставити ученицима одштампане.</p> <p>Због природе овога предмета, при упознавању с новим садржајем, наставници не би смјели упасти у замку да излажу и намећу своју етичку позицију ученицима. Сваком моралном проблему и етичком правцу треба прићи подједнако објективно и критички. Разлике моралних погледа код ученика треба подстицати, а не сузбијати. На ученику је да слободно искористи добијене информације и самостално примјењујући рационалну аргументацију формира властити морални суд.</p> <p>Од изузетне је важности показати ученицима да су питања и садржаји којим се етика бави, иако понекад потичу из далеке прошлости, потпуно смислени и крајње корисни у</p>
--	---	--	--	---

	<p>Изнесе основне поставке филозофске позиције детерминизма</p> <p>Изнесе основне поставке филозофске позиције индетерминизма</p> <p>Наведе различите врсте моралних одлука</p>			рјешавању проблема савременог човјека.
<p>Примијењена етика</p> <p>3.1. Абортус и еутаназија</p> <p>3.2. Генетски инжењеринг</p> <p>3.3. Еколошка криза</p> <p>3.4. Зависност</p> <p>3.5. Професионална етика</p>	<p>Препозна моралну контроверзу двије дијаметрално супротне позиције абортуса („за живот“ vs „за избор“)</p> <p>Дефинише појам еутаназије и наведе различите врсте еутаназије</p> <p>Образложи хоспици и палијативну његу као савремене алтернативе еутаназији</p> <p>Дефинише термине биоинжењеринга</p> <p>Уочи сличности, али и разлике између генске терапије и генетског побољшања</p> <p>Образложи основне разлоге аморалности клонирања човјека</p> <p>Образложи појам еугенике</p> <p>Разумије савремене еколошке изазове загађења ваздуха, климатске промјене, очување флоре и фауне</p> <p>Појасни разлику између антропоцентричног и биоцентричног приступа еколошким проблемима</p> <p>Образложи позитивну наду и</p>	<p>Критички промишља позиције за и против абортуса</p> <p>Критички промишља позиције еутаназије као милосрђа и асистираниг убиства</p> <p>Развије и аргументовано одбрани властити став по питању абортуса и еутаназије</p> <p>Истражује изазове савременог биоинжењеринга</p> <p>Пореди генску терапију са генетским побољшањем</p> <p>Развије и аргументовано брани властити став по овом питању</p> <p>Уочава савремену еколошку кризу</p> <p>Пореди филозофске позиције антропоцентризма и биоцентризма</p> <p>Промовише основну норму еколошке етике: Чувај живот!</p> <p>Наводи примјере и аргументовано дискутује</p> <p>Уочава потребу чувања здравља</p> <p>Идентификује и укратко објасни различите врсте зависности</p> <p>Препознаје сигнале зависности код себе и код других</p>		

	<p>негативне опасности које нуди ГМО (генетски модификована исхрана)</p> <p>Спознаје здравље као вриједност и уочи моралну потребу његовог очувања</p> <p>Образложи проблем зависности као губитка слободе и достојанства личности</p> <p>Наводи различите врсте зависности</p> <p>Разликује појмове професије, занимања и позива</p> <p>Наведе позитивне колегијалне особине</p> <p>Наведе негативне колегијалне особине</p> <p>Образложи начине кршења етичког кодекса у професионалној пракси</p>	<p>Подржава избјегавање опијата као најбољег начина борбе против зависности</p> <p>Развије и аргументовано брани властити став по овом питању</p> <p>Повезује стечена знања о професији са избором свога даљег образовања и занимања</p> <p>Илуструје на примјеру из личног искуства негативне и позитивне колегијалне особине</p> <p>Подржава очување личног угледа поштовањем етичких принципа прописаних професионалним кодексом</p> <p>Наводи примјере и аргументовано дискутује</p>		
Пројекат	<p>Наведе основне информације о слободно одабраној теми истраживања</p> <p>Објасни мање познате термине и наведе адекватне примјере</p>	<p>Успјешно бира тему истраживања, самостално организује стратегију учења, селекује релевантне информације, развија реторичке способности презентовања и аргументованог дискутовања</p>		<p>Програмом је предвиђена и слободна тема, што даје могућност наставницима да у договору са ученицима бирају садржај којим ће се бавити, самим тим да креирају исходе учења којим ће тежити. Овим ученици постају равноправни партнери у креирању програма. Док се самом наставнику оставља слободан простор за обрађивање тема од личног интересовања. Пројектну наставу треба учинити занимљивом, инспиративном и практичном. Ученике треба интерактивно укључити у наставу кроз различите активности,</p>

				<p>попут: приказа филозофије неког од поменутих аутора, продубљивање тема које су већ споменуте модулом, писање реферата и излагање електронских презентација ученика, дебатно такмичење, тумачење филозофских тема кроз анализу филма, тимска израда паноя са циљем подизања моралне свијести, друштвено користан рад у локалној заједници, анализа савремених догађаја кроз дневну штампу и коришћење интернета, организована посјета културним догађајима и институцијама.</p> <p>Неке од тема које се могу обрађивати у склопу пројектне наставе су: сиромаштво, рат, патриотизам, смртна казна, одговорност политичара, лаж у медијима, родна равноправност, расизам, клонирање људи, вјештачка интелигенција, зависност о интернету и видео играма, коцкарска зависност, љубав и заљубљивање, проституција, хомосексуални бракови, убијање животиња. Такође, могуће су и остале теме које ученици слободно бирају у зависности од њихових интересовања.</p>
Интеграција Социологија, Култура религија, Вјеронаука, Психологија, Историја, Биологија, Географија.				

Извори
<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл).
Оцјењивање
<p>Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријумима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.</p>